

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Iivarinen, H. Laakkonen, I. & Viheroksa, R. (2022) Vierihoidon kaikkien vastasyntyneille. Kätilölehti, 127(1), 14-15.

Vierihoidtoa kaikille vastasyntyneille

Couplet care eli vierihoidto on nykyään mahdollista myös tehohoidtoa vaativille vastasyntyneille perhekeskeisyyden korostumisen ja osastojen rakennemuutosten myötä.

TEKSTI HANNA IIVARINEN, IIDA LAKKONEN JA RAAKEL VIHHEROKSA

Couplet care tarkoittaa terveen tai tehohoidtoa vaativan vastasyntyneen vierihoidtoa, jossa äitiä ja lasta hoidetaan synnytyksen jälkeen yhdessä, vaikka vastasyntynyt tarvitsisikin tehohoidtoa. Mallia voidaan toteuttaa perinteisillä lapsivuodeosastoilla yhden tai useamman hengen huoneissa sekä vastasyntyneiden tehohoitoyksiköissä. Vanhempia kannustetaan toimimaan lapsensa ensisijaisina hoitajina.

Couplet care -käsitteelle löytyy englannin kielessä useita rinnakkaiskäsitteitä, kuten *rooming-in*, *combined care* ja *mother-baby care*, jotka tarkoittavat terveen vastasyntyneen vierihoidtoa lapsivuodeosastolla. Vastasyntyneiden tehohoitoyksiköissä couplet care -mallia toteutetaan usein perhehuoneessa, jossa hoidetaan yhtäaikaaisesti sekä synnyttäneitä äitiä että lasta. Couplet care päättyy, kun äiti siirtyy lapsensa omaiseksi.

Ristiriitainen alkuperä

Suomessa terveitä vastasyntyneitä on hoidettu jo pitkään vierihoidossa lapsivuodeosastoilla. Kansainvälisessä tarkastelussa couplet care -käsitteen alkuperä on ristiriitainen. Yhdysvalloissa couplet care -mallin katsotaan alkaneen 1970-luvulla, kun osassa sairaaloista synnyttäneitä ja terveitä vastasyntyneitä ei enää erotettu toisistaan. Ruotsissa couplet care on ollut käytössä vastasyntyneiden tehohoitoyksiköissä jo noin kymmenen vuoden ajan.

Vastasyntyneen yksilöllistä kehitystä tukevaa NIDCAP-mallia (*The Newborn Individualized Developmental Care and Assessment Program*) pidetään

couplet care -mallin alkuperänä silloin, kun käsitettä couplet care käytetään vastasyntyneen vierihoidosta vastasyntyneiden tehohoitoyksiköissä. Terveen vastasyntyneen vierihoidtoa koskeva käytötapa juontaa luonnollisesti juurensa kauemmaksi historiaan kuin tehohoidtoa vaativan vastasyntyneen vierihoidto, joka on uudempi perhekeskeinen hoitomuoto.

Moniammatillista osaamista

Tehohoidtoa vaativan vastasyntyneen vierihoidto asettaa uudenlaisia vaatimuksia osaston rakenteelle ja henkilökunnalle. Couplet care -mallissa yksi hoitaja tai hoitajaryhmä hoitaa sekä vastasyntynyttä että synnyttäneitä äitiä. Couplet care -mallin turvallinen toteuttaminen vaatii henkilökunnalta laajaa osaamista sekä synnyttäneen äidin että vastasyntyneen hoidosta.

Työnjaossa on eroavaisuuksia maa- ja yksikkökohtaisesti. Suomessa äiti-lapsi-paria hoitamasta voi löytää esimerkiksi kättilöitä ja lastensairaanhoidtajia. Ulkomailla hoitajana saattaa toimia synnyttäneen tai vastasyntyneen tehohoidtoon tai molempien hoitoon erikoistuneita sairaanhoitajia (postpartum nurse, NICU nurse, mother-baby nurse).

Perhekeskeisyyttä kohti

Yhä useammasta suomalaisesta sairaalasta löytyy nykyään perhehuoneita, jotka mahdollistavat perheen jatkuvan yhdessäolon koko sairaalajakson ajan.

Kansainvälisesti tarkasteltuna couplet care -mallin uusimpia innovaatioita on laajennettu perhehuone, jossa voi-

daan hoitaa myös kriittisesti sairaita vastasyntyneitä sekä kaikkia niitä synnyttäneitä äitejä, jotka eivät tarvitse tehohoidtoa.

Suomessa couplet care -mallia toteutavissa yksiköissä äidin ja vastasyntyneen separaatioaika pyritään pitämään mahdollisimman lyhyenä. Tulevaisuudessa on tavoitteena minimoida äidin ja vastasyntyneen separaatioaika siirtämällä heidät yhdessä synnytyssalista perhehuoneeseen. Perhekeskeisyys ja vanhempien ottaminen mukaan vastasyntyneen hoitoon on tärkeää niissäkin suomalaisissa yksiköissä, joissa couplet care ei tilojen puutteen vuoksi ole vielä mahdollista. •

HANNA IIVARINEN ja IIDA LAKKONEN

kättilöopiskelijoita, TAMK

RAAKEL VIHHEROKSA

kättilötyön lehtori, TAMK

Tampereen ammattikorkeakoulussa keväällä 2021 valmistuneessa opinnäytetyössä selvitettiin couplet care -käsitteen merkitystä ja käytötapoja käsiteanalyysimenetelmää hyödyntäen. Käsiteanalyysin aineistona käytettiin tieteellisten tutkimusartikkelien ja ammattikirjallisuuden lisäksi neljän suomalaisen sairaanhoitopiirin asiantuntijoiden lausuntoja. Yksi tärkeimmistä tuloksista on, että couplet care -käsitteen käytössä ja tunnistamisessa on eroja sekä kansainvälisesti tarkasteltuna että suomalaisten sairaanhoitopiirien välillä.